

Lekcja 11

12 marca

JEZUS – SPRAWCA I DOKOŃCZYCIEL WIARY

Zakres studium: Hbr 10,32-39; Rz 1,17; Hbr 11; Rdz 22,1-14, Joz 2,8-11; Hbr 12,1-3.

Część I: Przegląd

Tematy lekcji: Jeśli ktoś poszukuje biblijnej definicji wiary, nie musi szukać dalej niż w Hbr 11,1: „A wiara jest pewnością tego, czego się spodziewamy, przeświadczeniem o tym, czego nie widzimy”. Cały rozdział wyjaśnia i podaje przykłady, co znaczy trzymać się Bożych obietnic, nie mając widzialnych dowodów na potwierdzenie wiary. Ten rozdział poświęcony wierze rozpoczyna się cytatem z Ha 2,2-4. Habakuk zapytuje Boga, dlaczego nie interweniuje On, kiedy sprawiedliwi są niszczeni przez bezbożnych (Ha 1,13; 2,1). W odpowiedzi Bóg przypomina prorokowi, że zanim przystąpi do działania, musi upłynąć pewien czas. Wbrew pozorom ten czas nie jest zwłoką ze strony Boga. W tym czasie prorok musi ćwiczyć wiarę. Wiara idzie w parze z wytrwałością (Hbr 10,36-38). Bohaterowie wiary wymienieni w Hbr 11 okazali wytrwałość i wiarę w to, co niewidzialne. Abraham uwierzył, że Bóg wskrzesi Izaaka (Hbr 11,19), gdyż Abraham był obumarły, kiedy został ojcem Izaaka (Hbr 11,12). Mojżesz, choć był następcą tronu największego imperium od czasów potopu, wybrał złe traktowanie, znoszenie przemocy i cierpienie wraz z ludem Bożym zamiast luksusów pałacu faraona i przywilejów władzy. Mojżesz podjął taką decyzję, gdyż patrzył na przyszłą nagrodę obiecaną przez Boga (Hbr 11,25-26). Słuchacze *Listu do Hebrajczyków* mogli się utożsamiać z Mojżeszem, gdyż przechodzili przez podobne doświadczenia. Oni także oczekiwali przyszłej nagrody. Kolejnym dość szczególnym przykładem w Hbr 11 jest Rachab, pogańska nierządnicą. Choć była poganą, usłyszała o dokonaniach Boga, uwierzyła w Niego i postępując zgodnie z wiarą, ukryła izraelskich zwiadowców (Joz 2,8-11). Podobnie słuchacze *Listu do Hebrajczyków* nie widzieli osobiście Jezusa, ale zostali powołani i działali z wiarą w odpowiedzi na Słowo Boże.

Część II: Komentarz

Creatio ex nihilo (stworzenie z niczego)

To wyrażenie oznacza pogląd, według którego wszechświat został stworzony przez Boga z niczego. Jednym z klasycznych tekstów wspierających *creatio ex nihilo* jest Hbr 11,3: „Przez wiarę poznajemy, że światy zostały ukształtowane słowem Boga, tak iż to, co widzialne, nie powstało ze świata zjawisk”. Ten fragment może być interpretowany w taki sposób. Jednak zwrócimy uwagę także na alternatywne sposoby rozumienia tego wersetu.

Po definicji wiary w Hbr 11,1 Paweł przechodzi do postaci z przeszłości, które chwali za ich wiarę (Hbr 11,2). Zaskakująco katalog wiernych nie zaczyna się od Abła, ale od nas samych (a w ścisłym znaczeniu od „my”, co oznacza słuchaczy Pawła) i Pawła, autora listu. „Przez wiarę poznajemy” (Hbr 11,3) oznacza intelektualne spojrzenie na rzeczywistość wiary. Rozumiemy, że wszechświat (dosł. światy) został stworzony przez Słowo Boże. Stworzenie można pojąć jedynie przez wiarę, jak stwierdza Paweł. Ponadto to, co jest widzialne, nie zostało stworzone z rzeczy widzialnych. Innymi słowy, stworzony świat jest widzialny, ale jego źródło nie jest widzialne. Jego źródło można intelektualnie pojąć wyłącznie przez wiarę.

Czym jest owo niewidzialne źródło? Czy jest to *ex nihilo*, „z niczego”, z którego Bóg stworzył widzialne światy? Tekst mówi: „to, co widzialne, nie powstało ze świata zjawisk” (Hbr 11,3), co oznacza, że rzeczy niewidzialne niekoniecznie nie istnieją. Na przykład, to, że nie widzimy wiatru, nie znaczy, że wiatr nie istnieje. Czy to możliwe, że niewidzialne rzeczy, z których zostały stworzone widzialne światy, są nawiązaniem do wypowiedzianego „słowa Boga”? Jeśli tak, to jest to wyraźna aluzja do opisu stworzenia w Rdz 1, gdzie Słowo Boże jest źródłem stworzenia („I rzekł Bóg” powtarza się w Rdz 1,3.6.9.11.14.20.24.26). Innymi słowy, świat odczuwalny zmysłami pochodzi z mocy, która pozostaje niedostępna naszym zmysłom - stwórczej mocy Słowa Bożego. Skoro tak, to wyłania się lepsze wyjaśnienie wersetu 3.

Zamiast odwoływać się do *creatio ex nihilo*, Paweł posługuje się paralelną strukturą, by podkreślić niewidzialność wypowiedzianego Słowa Bożego. Zwróć uwagę na trzy zestawy korespondujących ze sobą, przeplatających się pojęć w Hbr 11,3:

A. „światy” (w. 3a)	A'. „to, co widzialne” (w. 3b)
B. „zostały ukształtowane” (w. 3a)	B'. „powstało” (w. 3b)
C. „słowem Boga” (w. 3a)	C'. „nie ze świata zjawisk” (w. 3b)

Strukturę tę możemy zapisać następująco: „[A] Przez wiarę poznajemy, że światy [B] zostały ukształtowane [C] słowem Boga, [A'] tak iż to, co widzialne, [B'] powstało [C'] nie ze świata zjawisk” (Hbr 11,3). Zatem widzimy, że niewidzialne słowo wypowiedziane przez Boga tworzy widzialne światy. Takie zrozumienie tego

wersetu jest zbieżne z troską Pawła, by jego słuchacze nakierowali swoje życie na to, co niewidzialne, a w czym pokładają nadzieję. „A wiara jest pewnością tego, czego się spodziewamy, przeświadczeniem o tym, czego nie widzimy” (Hbr 11,1). Podsumowując, możemy powiedzieć, że Bóg niewidzialne słowo tworzy widzialne światy i nasz wszechświat. Nie znaczy to, że Bóg nie stworzył czy nie mógł stworzyć *ex nihilo*, ale jedynie to, że ten tekst mówi o czymś innym.

Pytania do przemyślenia: Przez wiarę my oraz Paweł i słuchacze *Listu do Hebrajczyków* rozumiemy, że Bóg stworzył światy przez swoje potężne, acz niewidzialne słowo.

1. Co motywowało Noego do zbudowania arki, choć nigdy wcześniej nie było potopu ani nawet deszczu?
2. Co motywowało Abrahama do wyruszenia do kraju, którego nigdy wcześniej nie widział ani nie zbadał?
3. Co motywowało Mojżesza do zamiany „prestżowego” życia w egipskim pałacu królewskim na „nędzne” życie wśród pokolenia eksodusu?

Ezaw nie uzyskał zmiany swego położenia, chociaż o nią ze łzami zabiegał

W Hbr 12,17 czytamy o Ezawie: „A wiecie, że potem, gdy chciał otrzymać błogosławieństwo, został odrzucony, nie uzyskał bowiem zmiany swego położenia, chociaż o nią ze łzami zabiegał”. Ten werset, podobnie jak inne w *Liście do Hebrajczyków* (Hbr 6,4-6; 10,26-29), wydaje się przemawiać za niemożliwością nawrotu do skruchy. (W lekcji 7 znajdziesz omówienie Hbr 6,4-6 w punkcie „Niemożliwość okazania skruchy”). Czy Bóg naprawdę odrzucił Ezawa?

Hbr 12 mówi o biegu, w którym Chrystus jest naszym Wzorem wytrwałości. Wytrwałość przychodzi przez dyscyplinę, a dyscyplina wzmacnia słabe ręce i kolana. Ponadto Paweł wzywa swoich słuchaczy, by dążyli do pokoju i uświęcenia, „bez którego nikt nie ujrzy Pana” (Hbr 12,14). Wszyscy chrześcijanie zostali wezwani do życia w pokoju i zachowywania zgody ze wszystkimi, o ile to od nas zależy (Rz 12,18). Nie tylko pokój, ale także uświęcenie są niezbędnymi cechami, do których mają dążyć chrześcijanie. Co jest celem dyscypliny, którą Bóg nakłada na swoje dzieci? On pragnie, by uczestniczyły one w Jego uświęceniu (Hbr 12,10). Brak świętości i pokoju oznacza brak poznania Pana. Brak uświęcenia jest zilustrowany życiem osoby niemoralnej seksualnie (gr. *pornos*) i bezbożnością Ezawa (Hbr 12,16). Paweł komentuje zarówno Ezawa, który pogardził pierworodztwem (Rdz 25,29-34) i utracił błogosławieństwo pierworodnego (Rdz 27,1-40). W tym kontekście odniesiemy się do pytania: Czy Ezaw nie miał możliwości skruchy, choć zabiegał o nią gorliwie i ze łzami?

Niektóre przekłady sugerują, że Ezaw nie był w stanie okazać skruchy, choć szczerze i ze łzami tego pragnął. Wydają się mówić, że Ezaw chciał okazać skruchę, ale z jakiegoś powodu Bóg nie dał mu na to szansy. Aby rozwiązać ten problem, musimy zadać następujące pytanie: Co oznacza zaimek „nią” w wyrażeniu „o nią ze łzami zabiegał”? Czy dotyczy on „zmiany”, czy „błogosławieństwa”? W greckim oryginale zaimek „nią” jest rodzaju żeńskiego. Tak więc odpowiadający mu rzeczownik także musi być rodzaju żeńskiego. W polskim przekładzie rzeczownikiem najbliższym zaimkowi „nią” jest „zmiana” - i ta bliskość jest powodem zamieszania. W grece zarówno „zmiana”, jak i „błogosławieństwo” są rodzaju żeńskiego. Jednak rzeczownik „zmiana” jest częścią ustalonego idiomu, który tworzy wraz ze słowem „położenie” - idiomu przetłumaczonego jako „zmiana położenia”. Skoro Ezaw nie znalazł „zmiany położenia”, to czego szukał ze łzami? Ponieważ rzeczownik przetłumaczony jako „położenie” jest rodzaju męskiego, żeński zaimek „nią” nie może odnosić się do męskiego „położenie”. Tak więc jedyną inną opcją jest nieco dalej położony rzeczownik „błogosławieństwo”. Ezaw nie mógł znaleźć zmiany położenia, choć ze łzami zabiegał o błogosławieństwo. Przekład oddający grecką konstrukcję gramatyczną tego wersetu powinien brzmieć: „A wiecie, że potem, gdy chciał otrzymać błogosławieństwo, został odrzucony, nie uzyskał bowiem zmiany swego położenia, chociaż o to błogosławieństwo ze łzami zabiegał” (Hbr 12,17).

Taki przekład odpowiada narracji w Rdz 27,34-38. Narracja mówi nam, że Jakub oszukał swojego ojca, udając Ezawa. Kiedy Ezaw przyszedł do ojca z jego ulubioną potrawą, Izaak był zaskoczony, gdyż sądził, że właśnie pobłogosławił pierworodnego Ezawa. Kiedy Izaak uświadomił sobie, że został oszukany przez swojego syna Jakuba, „przeląkł się ogromnie” (Rdz 27,33). Ezaw, kiedy uświadomił sobie, że błogosławieństwo zostało udzielone Jakubowi, „podniósł głośny i pełen goryczy krzyk i rzekł do ojca: Pobłogosław także mnie, ojcze mój” (Rdz 27,34). Po rozmowie z ojcem „Ezaw zaczął głośno płakać” (Rdz 27,38). Podsumowując, możemy powiedzieć, że Ezaw nie płakał z pragnienia skruchy z powodu swojego bezbożnego życia, ale płakał z żalu za utraconym błogosławieństwem, które zostało mu wykradzione przez brata. To właśnie ma na myśli Paweł, kiedy mówi: „nie uzyskał bowiem zmiany swego położenia, chociaż o [błogosławieństwo] ze łzami zabiegał” (Hbr 12,17). Bóg daje możliwość skruchy każdemu, kto pragnie okazać skruchę (Rz 2,4; 2 Kor 7,9-10; 2 Tm 2,25; 2 P 3,9).

Część III: Zastosowanie

W swoich dziejach nasz Kościół przeszedł kilka kryzysów. W XX wieku mieliśmy do czynienia z kontrowersjami w takich kwestiach jak natchnienie, rola Ellen G. White, natura Chrystusa, Bóstwo, Kościół

ostatków, kreacjonizm kontra ewolucjonizm itd. Wydaje się, że w XXI wieku te kwestie powracają i pojawiają się nowe.

1. Jakie konsekwencje miałyby przejście adwentystów dnia siódmego na pozycje ewolucjonistyczne czy teistyczno-ewolucjonistyczne? Omów tę kwestię.
2. Czy z biblijnego opisu stworzenia konieczne wynika pogląd *creatio ex nihilo*?
3. Dlaczego ważne jest studiowanie trudnych wersetów w wielu różnych przekładach?